

<https://doi.org/10.37919/0201-419X-2020.93.11>

УДК 811.161.2 82-12

МОВОТВОРЧИСТЬ ЛЕСІ УКРАЇНКИ В РЕЦЕПЦІЇ ДОСЛІДНИКІВ УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ ПОЧАТКУ ХХ СТ.

САМОЙЛОВА
Ірина Анатоліївна,

кандидат філологічних наук,
старший науковий співробітник
відділу лексикології, лексикографії
та структурно-математичної
лінгвістики Інституту української
мови НАН України,
вул. М. Грушевського, 4, м. Київ,
01001;
e-mail: irysamojlova@ukr.net_
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4253-0080>

Iryna

SAMOILOVA,

PhD in Philology, Senior Researcher
of the Department of Lexicology,
Lexicography and Structural and
Mathematical Linguistics of the
Ukrainian Language of National
Academy of Sciences of Ukraine,
4 Hrushevskiy St., Kyiv 01001, Ukraine;
e-mail: irysamojlova@ukr.net

У статті подано огляд творчого шляху Лесі Українки в рецепції дослідників української діаспори Р. Задеснянського і Л. Білецького. Автори праць розглядають спадщину Лесі Українки з погляду тогочасних суспільно-політичних настроїв. Відзначено особливу увагу Р. Задеснянського і Л. Білецького до ранньої творчості поетки. Вказано на еволюцію її світоглядних позицій – від романтичних, сентиментальних мотивів у перших творах до ідеї національної боротьби, що звучать у творах наступних етапів. Акцентовано на виокремленні з боку обох літераторів поезії «У чорную хмару зібралася туга моя» як переломного твору у творчості Лесі Українки, а також поеми «Віла-посестра» завдяки її формі, стилю, мові. Наголошено на тому, що дослідники вважають Лесю Українку знаковою постаттю, яка вивела українську літературу в простори світової літератури.

Ключові слова: українська діаспора, поезія Лесі Українки, Р. Задеснянський, Л. Білецький, лірична творчість, романтичні мотиви.

Леся Українка своєю творчістю довела, що геній завжди визволиться з пут сучасності та що, кажучи її власними словами: «часи глухонімії не заглушать Дзвінких думок, вони брешуть, брешуть!!!»

Роман Задеснянський

Творчий чин Лесі Українки – то подвиг героїні, що змагалась відродити наші душі і падала знесилена в дорозі до мети, то горіння безнастанне пророчиці Кассандри, Тірци, Міріям, Присцили, Мавки, Долорес, щоб служити Нації

Леонід Білецький

Наведені епіграфи належать літературознавцям Р. Задеснянському і Л. Білецькому, чий праці «Критичні нариси. Т. 4. Творчість Лесі Українки» та відповідно «Три силуетки: Марко Вовчок – Ольга Кобилянська – Леся Українка» про постать і творчість Лесі Українки поряд з іншими дослідженнями, зокрема книжкою «За духа нації. Леся Українка, життя й творчість» Н. Антоненка (Антоня Княжинського), статтями «Рання поема Лесі Українки», «“Одно слово” Лесі Українки», «Генеза драматичної поеми Лесі Українки “У пуші”», «Образ Прометея в творах Лесі Українки», уміщеними до збірника літературно-наукових статей «Література» П. Филиповича, працею «Леся Українка – співець сили й змагання», підготовленою й опублікованою Відділом культурної праці Українського Центрального Комітету в м. Кракові, Діловим Осередком у Львові, побачили світ за кордоном.

Роман Задеснянський – один із псевдонімів літературознавця, історика, публіциста, поета Бжеського Романа Степановича (1894, Ніжин – 1982, Детройт, США). У м. Кременець Тернопільської обл. був активістом «Просвіти» і власником книгарні. Друкував нариси, статті, роздуми в низці часописів. Літератор після звільнення з концтабору 1945 р. переїхав до Мюнхена, де видавав «Вістниківець», а 1952 р. – у Детройт. Його праці виходили й під іншими псевдонімами і криптонімами: Вернигорець, Р. Гармаш, Гармаш, Роман Десняченко, М. Лівобережець, Іван Мазепинець, Р. Млиновецький, Р. Орликівець, Провінціал, Характерник, Дажбожич, І. М., М. Р. та ін. [Астаф'єв 2014].

Р. Задеснянський у розділі «Еволюція світогляду Лесі Українки» книжки «Критичні нариси. Т. 4. Творчість Лесі Українки», за його висловом, спробував звернути увагу на

головні етапи еволюції світогляду в поезії Лесі Українки. Він наголошує на тому, як ставилися до творчості Лесі Українки різні автори: С. Єфремов, Д. Донцов, М. Зеров, А. Музичка та ін. Літературознавець критично висловлюється на адресу більшості дослідників, крім Д. Донцова, закидаючи їм неналежне, понижувальне, оцінювання вартості справжньої високоідейної поетичної творчості Лесі Українки. Він полемізує із С. Єфремовим, зокрема зауважуючи, що «Єфремов у своїй двохтомовій «Історії українського письменства» якимось дуже блідо освітлює творчість Ляиси Косач і, можна сміливо сказати, не розуміє її краси та глибини» [Задеснянський 196?: 2]. Р. Задеснянський підсумовує, що все ж таки С. Єфремов помітив внутрішню боротьбу в душі Лесі Українки і «що перед написанням кращих творів відбувся «перелом». Єфремову до серця творчість Лесі Українки до «перелому», нам – по “переломі”» [там само: 3].

Р. Задеснянський згадує статтю Д. Донцова «Леся Українка, поетка українського рiсорджiмента», зауваживши, що дослідник захоплювався творчістю Лесі Українки «і про це захоплення говориться не раз в листах С. Петлюри до Донцова з 1913 року» [там само: 3]. Літератор критично поставився до передмови М. Зерова до шеститомового видання творів Лесі Українки, що вийшло друком 1923 р., наголосивши, що передмова «не дала нам справжнього образу тієї цікавої еволюції її світогляду, яка так виразно позначилася на творчості поетки» [там само: 4]. Критикує, полемізує Р. Задеснянський і з А. Музичкою щодо тверджень А. Музички про ідейне спрямування творів Лесі Українки, про її світоглядні позиції, нібито Леся Українка була головним організатором і провідником соціалістичного руху в Україні. Р. Задеснянський погоджується з тим, що Леся Українка захоплювалася ідеями соціалізму, але на короткий час, вона пішла своїм шляхом [там само: 6].

Дослідник нагадує, що на початках своєї творчості не лише поети, а й малярі, композитори, філософи наслідували творчість своїх попередників, потім звільнялися від чужих впливів, і зрештою знаходили самих себе [там само: 7]. Так само Леся Українка ще в молоді роки переймалася ідеями соціалізму, народництва, сентиментально-демократичними поглядами

сучасників, серед них і свого дядька М. Драгоманова, на світ і життя. Р. Задеснянський згадує одні з перших сентиментальних віршів поетки «Конвалія», «Надія». Мова поеми «Русалка», за висловом літератора, відбиває питома для старих «вчителів» Лесі Українки солодкаво-сентиментальне забарвлення: *зіронька, дівчинонька, бережечок, весельце, розмовонька, сонечко, старостоньки, рушничики, гіллячко, віночок, водиця, доленька, русалонька, косонька* [там само: 8]. І в «Подорожі до моря» для опису України використано слова з подібним забарвленням: *гарненьке, ясненьке, любеньке, солоденьке* [там само: 9]. Так, справді, у циклі поезій «Подорож до моря» як зразка чудової пейзажної лірики натрапляємо на чимало демінутивних форм слів: *балочка, садки, сонечко, світлонько, травиця, неділенька, хмариночка, таночок, близенько, віконце, козаченько, вівчарик, зіроньки, кораблики*. Наведемо й строфи з поезій, де в кожному рядку підряд вжито демінутив: *Прощай, Волинь! прощай, рідній куточок! / Мене від тебе доленька жене, / Немов од дерева одірваний листочок...; Он ярочки зелененькі, / Стежечкі по них маленькі, / Перевиті, мов стрічечки, / Збігаються до річечки; Коло брами тільки мінарет тоненький, / Там курінь приладив вівчар молоденький; І вже височенько / Ясний місяченько*. [Українка 1963 1: 50–57]. Тут доречно буде зауважити, якщо подивитися на вживання такої демінутивної лексики в іншому ракурсі, не з ідейно-суспільних позицій, а, наприклад, із суто лінгвістичних, то вона була властива, зокрема, і українській народнопоетичній творчості, і романтичній поезії [див., напр.: Єрмоленко 1987; Русанівський 2001].

Віднайдення самої себе, свого шляху Лесею Українкою Р. Задеснянський вбачає в написаному 1899 р. вірші «У чорну хмару» (у першому томі десяти томного видання творів Лесі Українки, опублікованого 1963 р., цей вірш вміщено під назвою «У чорну хмару зібралася туга моя...»). Підтверджує цю тезу словами з вірша: *жаль огнем-блискавицею вдарив у серце, буря не зломил мене, я гордо чоло підвела, в серці залунали переможній співи, заграла весняна сила* [Задеснянський 196?: 17]. Наведемо повні рядки з поезії: *У чорную хмару зібралася туга моя, / Огнем-блискавицею жаль мій по ній розточився,*

/ Ударив перуном у серце, / І рясним дощем полились мої сльози. / Промчалась та буря-негода палка надо мною, / Але не зломил мене, до землі не прибила, / Я гордо чоло підвела, / І очі, омиті сльозами, тепер поглядають ясніше, / І в серці моїм переможній співи лунають. / Весняная сила в душі моїй грає [Українка 1963 1: 145]. І вже після 1906 р., за висновком літературознавця, твори, написані Лесею Українкою: «Айша і Махомед» (1907), «У пуші» (1907), «Кассандра» (1907), «Руфін і Присцилла» (1908), «На полі крові» (1909), «Йоганна, жінка Хусова» (1909), «Бояриня» (1910), «Адвокат Мартіян» (1911), «Лісова пісня» (1911), «Оргія» (1912–1913), «Триптих» (1913) (назви творів подаємо в такому написанні, як їх зазначав Р. Задеснянський) – вільні від соціалістичних поглядів поетки і пов'язані з питаннями національної боротьби або із загальними питанням, далекими від соціалістичних ідей, мотивів [Задеснянський 196?: 32].

Р. Задеснянський у наступних розділах досліджує зміст, описувані події, лейтмотиви творів «Роберт Брюс» (у другому томі десяти томного видання творів Лесі Українки, опублікованого 1963 р., цю поему вміщено під назвою «Роберт Брюс, король шотландський»), «Одно слово», «Віла-посестра», «Ізоolda Білорука», «Триптих», «На полі крові», «Бояриня», «Лісова пісня», «Оргія» з погляду історичних фактів, характеру епохи, історії боротьби між націями, національного поневолення.

Звернімо увагу на поему «Віла-посестра». Р. Задеснянський зауважує, що цю поему Леся Українка написала не за один час. Більше половини тексту написано ще в молоді роки, 27 років. Викінчено текст за 13 років. Літератор відзначає, що коли Леся Українка починала писати поему, вона захоплювалася проблемами: історії боротьби між націями, національного поневолення, боротьби за визволення поневолених націй. Вона шукала тем «екзотичних», у глибині віків, у житті чужих народів [там само: 53]. За переконанням автора дослідження, такі екзотичні теми давали їй змогу виразніше окреслювати постаті, втілювати свої ідеї, пов'язані з визволенням українського народу, оновленням людини взагалі [там само]. Леся Українка звернулася до сербського народного епосу, до доби боротьби

сербів з турецькою навалою. Вона з дитинства була знайома із сербськими думами в перекладі М. Старицького. Зауважимо, що автор не називає самого збірника. А це «Сербські народні думи і пісні», видані 1876 р. Р. Задеснянський за збірником перекладів М. Старицького описує вілу як дівочу істоту, яка живе в горах, подібна до української русалки або мавки. Сербська віла більш добродійна, ніж злочинна. Вона дуже гарна, має чудовий голос, піклується про юнаків і Сербію [там само: 54]. Прикметно, що слово *віла* витлумачено в «Словнику української мови» в 11 т. за допомогою формули «Те саме, що русалка» і супроводжено єдиною ілюстрацією з поеми Лесі Українки «Віла-посестра»: – *Я ж недарма віла-чарівниця – вмію гоїть всі юнацькі рани* [Словник І: 673].

Р. Задеснянський зараховує поему «Віла-посестра» до шедеврів творчості поетки як за довершеністю думки, так і за будовою. Майстерно використовуючи стиль сербських дум, сербські вірування, звичаї, висловлюючи власні ідеї, погляди, написано оригінальну поему. Літератор наголошує, що Леся Українка чудово знала українську народну і літературну мову, активним співтворцем якої була сама [там само]. Леся Українка вважала, що мова, яка є єдиним творчим матеріалом поета, повинна бути добірною, без помилкових форм, невдалих неологізмів, зайвих варваризмів, повинна бути довершеною й досконалою, адже тільки в довершеному й досконалому вислові можна досконало і повно висловити власну думку [там само]. Але «бажаючи дати «відчути «подих епохи», пірнути в хвилі могутнього народного епосу, Леся Українка, безперечно, спеціально вивчала питомі властивості наших українських дум, їх мову, уживані в них улюблені народом порівняння, епітети і звороти» [там само]. Літератор звертає увагу на спільні риси, властиві для українського і сербського народного епосу: розмови козака чи юнака зі своїм конем; порівнювання ворогів з чорною галиччю; жінки, що побивається за чоловіком, із сивою зозулею; побратимство, культ лицарських чеснот (смерть від почесної зброї, культ боротьби і вірності) [там само]. Наводить він і епітети, що супроводжують іменники: *козацьке біле тіло, біле обличчя, віла біла, погляд соколинний, поводи шовкові, гостра шабля, вільна воля*. Наведемо ще епітети з

поєми, які є знаковими мовними одиницями в народній творчості: *зелена* (гора), *чорна* (галич), *крилатий* (кінь), *ясна, почесна* (зброя), *урочий* (погляд), *блискуча* (шабля), *віщий* (кінь, слух), *віща* (птиця), *білії* (палати), *чорнії* (темниці), *горде* (серце), *злий* (ворог), *сивий* (голуб), *сива* (зозуля), *старий* (дід), *ярі* (трави), *люте* (горе) [Українка 1963 2: 85–92].

У поемі «Віла-посестра» ідеться про те, що юнак потрапляє в полон, до темниці. Коли Віла пропонує йому допомогу визволитися, він відмовляється. Віла визволяє в'язня проти його волі. Але переконавшись, що він боїться волі, не здатний боротися за життя, Віла на його прохання вбиває його, встромляючи ножа в серце. Р. Задеснянський характеризує описану трагедію як творчу завдяки мистецькому таланту поетки. Коли той, хто, розуміючи життя як вічне змагання, мусить знищити найдорожче – побратима, який втратив лицарські чесноти і набрав рабських, а це є ознакою смерті [Задеснянський 196?: 56].

Ще один дослідник творчості Лесі Українки Леонід Тимофійович Білецький (1882, Черкаська обл. – 1955, Вінніпег, Канада) – літературознавець, історик українського літературознавства, доктор філології, президент Української вільної академії наук у Канаді (1948–1952), дійсний член НТШ. Він викладав в університетах Кам'янець-Подільського, Львова. З 1932 р. обіймав посаду професора кафедри українського права в галузі дослідження старовинних пам'яток Українського вільного університету в Празі. З 1949 р. проживав і працював у Вінніпезі [Льницький 2014].

Один зі спонукальних чинників, що змусив Л. Білецького звернутися до творчої постаті Лесі Українки, можна знайти у висловлюваннях літератора про те, що сила поетичного слова, безкомпромісових національно-українських переконань Лесі Українки, її високопатріотичної любові до свого народу «й сьогодні жива, й сьогодні одинока, до якої ми ще не піднялись і не сприйняли її, як заповіт для наших чинів, щоб перелляти її в свої душі, як силу нашого характеру» [Білецький 1951: 75]. Розповідаючи про становлення творчих спрямувань поетки, Л. Білецький відзначає, що внаслідок недуги Леся Українка мусила багато часу перебувати за межами України на лікуванні.

Це позбавляло її вивчати архівні матеріали й подорожувати Україною, а отже вповні використовувати українську минувшину й дійсність для тематики своїх творів [там само: 80]. Завдяки своєму вчителю М. Драгоманову Леся Українка добре знала старовинний і культурний світ Греції, Риму, Малої Азії, звідки черпала теми, певні події. Звідси – «екзотика» в її творах. На думку літературознавця, ще одна причина, чому Леся Українка заглиблювалася в чужий світ, полягала в реакції московського уряду, який не допускав до українського читача творів з українською національною тематикою [там само]. Так маскуючи національний зміст творів чужими подіями, образами, побутом, поетка доносила до читачів рідні по змісту й патріотичній ідеї твори [там само: 81].

Л. Білецький досліджує творчість Лесі Українки за жанрами: ліричне мистецтво, поеми і драматичну творчість. Значну увагу літератор приділяє розгляду поезій. Л. Білецький окреслює перший період ліричної творчості поетки з 1880 р. по 1892 р. Стосовно цих років літературознавець, покликаючись на висловлення І. Франка, М. Зерова, Ів. Стешенка, М. Славинського, підсумовує, що більшість критиків характеризували першу добу творчості Лесі Українки як романтичний шаблон і пробу поетичного голосу [там само: 85]. Л. Білецький погоджується з тим, що це була доба проби пера поетичної творчості, але називає таку пробу пера небуденною, «поетичний голос хоч і не був витончений, але відзначався власним тембром і був оригінальний» [там само: 85–86]. Літературознавець указує на мотиви патріотизму, надії, що звучать у віршах «Надія», «До Натури», «Contra spem spero». Прочитуємо кілька рядків з віршів зі словами, що говорять про любов до України, сподівання, очікування: *Ні долі, ні волі у мене нема, / Зосталася тільки надія одна: / Надія вернутись ще раз на Вкраїну, / Поглянуть іще раз на рідну країну* («Надія») [Українка 1963 1: 43]; *Ти іскру божюю збудила в моїх грудях; / Надія, – їй же першу пісню я співала, – / Мені провідною зорею стала, / І з нею буду я добра шукати в людях* («До Натури») [там само: 69]. Поезії з циклів «Зоряне небо», «В дитячому крузі» є зразками інтимної лірики. На підтвердження цієї тези звернімося знов безпосередньо до

рядків з творів Лесі Українки, у яких звучать мотиви інтимних почуттів, переживань: *Так твоя думка швиденько полине, / Тільки їй волю даси, / І принесе з чарівної країни / Краплю живої роси. / І як приступить журба невсипуща / Та до серденька твого, – / Тая росиця цілюща-живуща / Буде жити його* («В дитячому крузі» [там само: 105–106]; *Я сьогодні в тузі, в горі, / Мов у тяжкім сні, – / Отруїли ясні зорі / Серденько мені* («Зоряне небо») [там само: 123]. Л. Білецький переконає мистецькі, літературні кола, що перший етап творчості не був таким примітивним, а виявив основний мотив надії всупереч безнадійній дійсності, мотив фантазійної мрії, уявного сну [Білецький 1951: 88]. І ця романтика становить найдорожчу силу «молодечої творчості» Лесі Українки, а пізніше стане найвищою духовною силою і творчою спонукою [там само].

Друге десятиріччя поетичної лірики Лесі Українки літературознавець окреслює з 1893 р. по 1902 р. і зараховує до цієї доби збірки «Думи і мрії» та «Відгуки». Л. Білецький наголошує, що в поезіях циклу «Мелодії», як-от у вірші «Хотіла б я піснею стати...», повною силою прокинулись «мрії та співи» поетки, а вірш «У чорную хмару зібралася туга моя...» свідчить про те, що Леся Українка, яка раніше не хотіла боротися, а жити тільки думкою і прислухатися до «урочої» мови своєї музи, тепер заговорила владно [Білецький 1951: 90]. Як бачимо, слова Л. Білецького про значущість вірша «У чорную хмару зібралася туга моя...» суголосні до визначення цього твору Р. Задеснянським як знакового переломного для творчого шляху поетки.

Л. Білецький услід за М. Зеровим, цитуючи висловлювання останнього про цикли віршів «Невільничі» (1895–1896) (у першому томі десятитомного видання творів Лесі Українки цикл уміщено під назвою «Невільничі пісні») і «Невольницькі» (1899–1901) (у цитованому виданні творів цикл має назву «Невольницькі пісні») як найсильніші твори цього періоду, вважає, що в цих поезіях Леся Українка «підноситься на вершок національної визвольної думки й ліричного мистецтва» [там само: 91].

Цитуючи поезії «До товаришів», «Товарищі на спомин», «Грішниця» з циклу «Невільничі пісні», літературознавець

висновковує, що Леся Українка цілком усвідомлювала те, що «поезія ніколи не може служити неволі і гніту народного духа, а тільки визволенню й національній та соціальної правді» [там само: 93].

Особиста інтимна лірика другого десятиріччя відбиває переживання поетки: віру, любов, дружбу. Л. Білецький підкреслює, що мрія є джерелом лірики Лесі Українки, є естетичною функцією її краси, добра, любові й правди. Майже в кожному творі мрія стала спонукою чи легенди поетки, чи спомену з дитячих років, чи імпровізації, чи героїчної пісні [там само: 94]. Відзначимо, що лексичний опис збірок «Думи і мрії» і «Відгуки» дає змогу схарактеризувати слово *мрія* як одне із найуживаніших у поезіях. Спостереження щодо синтагматичних контекстів зі словом *мрія* дозволяє побачити його емоційне забарвлення. Так, у поезіях Лесі Українки слово *мрії* супроводжені епітетами: *любі, рожеві, дитячі, нові, ясні, мої, смутні, гарні, далекі, чисті, молоді, буйні* та ін. Прикладами дієслівних метафор є: *колишуть мрії, співали мрії, згинули мрії, виткали мрії, прокинулись мрії* та ін. Наведемо вживання слова *мрія* в окремих рядках віршів: *Сама королева здіймала корону, / Спускалась додолу з найвищого трону / Поетовій мрії служить; По них вигнанці йшли замислені, самі, / Як мрії, крила янголів леліли; Душею й тілом, він же був забраний / Якраз в розцвіті мрій, надій і праці; Мрії рожеві, тепер я розстануся з вами, / Тихо відводжу обійми ясних моїх мрій; Хто наш проводар? Та далека мрія, / Недосяжна, як марево пустині; Море далеко леліє так ніжно, як мрія; Мріє новая! твій голос і крила огнисті / Ваблять мене, я піду за тим світлом ясним; Невже на всі великі події, / На все у вас одна відповідь є – / Мовчання, сльози та дитячі мрії?; Ті промені горді, ясні, золоті, / В ньому розбудили і речі, і мрії; Шумить у них спогадів, мрій ціле море; І килим, що виткали мрії, під ноги тобі простелити; Так дитячі мрії грали / Між примарами гарячки. / А тепер? – гарячка зникла, / Але мрії не зникають; Ти се була, моя зоре! / Хто ти, мрія чи сон? я не знаю; При світлі мрій, мов при західнім сонці* [Українка 1963 1: 140–245].

Як зауважує Л. Білецький, *мрія* проходить і через третій період, останнє десятиріччя (1902–1913), творчості Лесі Українки. Він підтверджує висловлену тезу рядками зі словом *мрія* з віршів «Дим», «Дочка Ісфая», поезій циклу «З подорожньої книжки».

Л. Білецький, крім ліричної творчості Лесі Українки, також присвятив увагу розгляду змісту, мотивів, тем: роль і завдання поета як громадянина, любов до батьківщини й оборона її від ворога, боротьба за самостійність власної держави, кохання й зрада, вільне життя людини, що звучать у поемах «Русалка», «Самсон», «Місячна легенда», «Роберт Брюс, король шотландський», «Давня казка», «Одно слово», «Віла-посестра», «Ізоolda Білорука», «Триптих», а також звернувся до драматичної творчості – «Одержима», «Вавилонський полон», «На руїнах» та ін. Стосовно поеми «Віла-посестра» літературознавець зазначає, що він вважає її одним з найкращих творів Лесі Українки завдяки формі твору, стилю і мові, які надають поемі великої мистецької внутрішньої і зовнішньої краси [Білецький 1951: 111]. Це висловлювання суголосне із наведеною вище оцінкою поеми Р. Задеснянського.

Узагальнюючи дослідження творчості Лесі Українки, Л. Білецький доходить висновку, що поетка свідомо виводила українську літературу з національного кола в безмежні простори світової літератури.

Дослідження українських діаспорних учених Р. Задеснянського і Л. Білецького – це ще одна частина загальної картини пізнання і осмислення життєвого й творчого шляху Лесі Українки. Їхні праці свідчать про те, що представники української діаспори сприймали Лесю Українку як знакову постать, що вийшла за межі її епохи, а її твори залишаються життєдайними.

Астаф'єв О. Г. Бжеський Роман Степанович. *Енциклопедія Сучасної України*. 2014. URL: <http://esu.com.ua>

Білецький Л. Три силуетки: Марко Вовчок – Ольга Кобилянська – Леся Українка. Вінніпег: Накладом Союзу українок Канади, 1951. URL: <http://diasporiana.org.ua/file.pdf>

Єрмоленко С. Я. Фольклор і літературна мова. Київ: Наукова думка, 1987.

Задеснянський Р. Критичні нариси. Т. 4. Леся Українка. [б. м.]: Вид-во «Українська критична думка», [196?]. URL: <http://diasporiana.org.ua/file.pdf>

Ільницький М. М. Білецький Леонід Тимофійович. *Енциклопедія Сучасної України*. 2014. URL: <http://esu.com.ua>

Русанівський В. М. Історія української літературної мови. Київ: АртЕк, 2001.

Словник української мови: В 11-ти т. Т. 1. Київ: Наукова думка, 1970.

Українка Леся. Твори: В 10 т. Т. 1. Київ: Державне видавництво художньої літератури, 1963.

REFERENCES

Astafiev, O. H. (2014). Bzheskyi Roman Stepanovych. *Encyclopedia of Modern Ukraine*. URL: <http://esu.com.ua> (in Ukr.).

Biletskyi, L. (1951). Three sylvettes Marko Vovchok – Olha Kobylanska – Lesia Ukrainka. Winnipeg: Published by the Union of Ukrainian Women of Canada. URL: <http://diasporiana.org.ua/file.pdf> (in Ukr.).

Yermolenko, S. Ya. (1987). Folklore and Literary Language. Kyiv: Naukova Dumka (in Ukr.).

Zadesnianskyi, R. (196?). Critical essays. Vol. 4. Lesia Ukrainka. [s.l.]: Vydavnytstvo: Ukrainska krytychna dumka. URL: <http://diasporiana.org.ua/file.pdf> (in Ukr.).

Inytskyi, M. M. (2014). Biletskyi Leonid Tymofiiovych. *Encyclopedia of Modern Ukraine*. URL: <http://esu.com.ua> (in Ukr.).

Rusanivskyi, V. M. (2001). History of the Ukrainian literary language. Kyiv: ArtEk (in Ukr.).

Dictionary of the Ukrainian language: in 11 vol. (1970–1980). Kyiv: Naukova dumka (in Ukr.).

Ukrainka, Lesia (1963). Literary works: in 10 v. Vol. 1. Kyiv: Naukova dumka (in Ukr.).

Статтю отримано 17.12.2020

Iryna SamoiloVA

LESYA UKRAINKA'S LANGUAGE CREATION IN THE RECEPTION OF RESEARCHERS OF THE UKRAINIAN DIASPORA OF EARLY XX CENTURY

The article provides an overview of the creative path of Lesya Ukrainka in the reception of researchers of the Ukrainian diaspora R. Zadesnyansky and L. Biletsky. Writers consider the legacy of Lesya Ukrainka in terms of the socio-political sentiments of the time, what influence they had on the creativity of the poet. The special attention of R. Zadesnyansky and L. Beletsky to the early works of the poetess is noted, their attitude to the critical reviews of other researchers on the early works of Lesya Ukrainka is highlighted. Lesia Ukrainka, even in her youth, was imbued with the ideas of socialism, the sentimental, democratic views of her contemporaries, including her uncle M. Drahomanov, on peace and life. According to the words of the writer, the language of the poem "Русалка" reflects the sentimental coloring inherent in the old teachers of Lesya Ukrainka. The evolution of her ideological positions is indicated – from romantic sentimental motives in the first works to the ideas of the national struggle that sound in the works of the next stages. Emphasized on the singling out of poetry "У чорную хмару зібралася туга моя" by both writers as a turning point in the work of the poetess. They also consider the poem "Віла-посестра" to be one of the best works about form, style, language. R. Zadesnianskyi emphasizes that Lesia Ukrainka knew the Ukrainian folk and literary language perfectly. In the poem, she skillfully used the style of Serbian thoughts, Serbian beliefs, customs to express her own ideas and views. Researchers consider Lesya Ukrainka a phenomenon in Ukrainian literature. She brought Ukrainian literature into the vastness of world literature.

Keywords: Ukrainian diaspora, poetry by Lesya Ukrainka, R. Zadesnianskyi, L. Biletskyi, lyric creativity, romantic motives.